

NAÎMÂ, Mustafâ Naîmâ Efendi

(d. 1655 ?/1065 ? - ö. 1716/1128)

Tarihçi, vakanüvis, şair

(Divan/Yazılı Edebiyat / 17. Yüzyıl / Anadolu-Osmanlı-Türkiye)

Osmanlı tarihçilerinin en ünlülerinden biri olan Naîmâ'nın asıl adı Mustafa olup mahlası Na'îm'dir. Yazar, *Tarih-i Naîmâ* diye meşhur olan eserinin girişinde kendisinden "Münzevî-i künc-i gurbet bende-i bî-kes Na'îm" diye söz eder (Naîmâ 1281:l/11). Şiirlerinde genellikle Na'îm mahlasını kullanmakla beraber, Divan şiirinde çoğu zaman rastladığımız gibi Farsça ünlem ekiyle Naîmâ şeklinde kullandığı da görülmektedir. Ancak tarihçi olarak hep Naîmâ ismiyle anılmaktadır (Baysun 1997:9/44). Naîmâ, tahminen 1065/1655'te Halep'te doğdu. Yeniçeri ocağında yetişen ve yeniçeri serdarlığına kadar yükselmiş olan dedesi Küçük Ali Ağa ve babası Mehmed Ağa, Halep'in etkili kişilerindendi. İlk eğitimini Halep'te tamamlayan Naîmâ, tahminen 1091/1680 yılında İstanbul'a geldi. 1 Muharrem 1110/26 Ekim 1688'de Saray-ı atik teberdarları (baltacılar) ocağına katıldı (Babinger 1992:268; İpşirli 2006:32/318). Zeki ve öğrenmeye karşı büyük bir merakı bulunan Naîmâ, memuriyete devam ederken bir taraftan da memleketinde başladığı eğitimini tamamlamaya çalıştı. Bayezid camii derslerini takip etti. Edebiyat ve şiirin yanı sıra astronomi ve astrolojiye ilgi gösteren Naîmâ'nın, özellikle tarih ilmine ayrı bir merakı vardı. O zaman Baltacılar Ocağında çalışan Muşkaralı İbrahim Efendi -Nevşehirli Damat İbrahim Paşa- (ö.1143/1730) genç Naîmâ'daki tarih merakını ve yeteneğini keşfederek teşvik etti. Mustafa Naîm, kendisi gibi baltacılar Ocağından yetişen Vezir Kalaylıkoz Ahmed Paşa (ö.1126/1715)'ya intisap etti, 1097/1686'da onun Divan Kâtibi oldu. Tarih ilmine olan merakı, yıldız ilmindeki derin vukufu, zayıcilerindeki isabeti ile devlet ricalinin dikkatini çekti. Reisülküttap Râmî Mehmed Efendi'nin tavassutuyla Sadrazam Amcazade Hüseyin Paşa (ö.1114/1702) ile tanıştı. Hüseyin Paşa, 1112/1700'de Naîmâ'yı vakanüvis tayin etti ve Şârihülmenârzâde Ahmed Efendi (ö.1067/1657)'ye ait tarihin müsveddelerini temize çekmekle görevlendirildi. Bu eserin birkaç cildini tamamlayıp Amcazade Hüseyin Paşa'ya takdim ettiğinde bir kese akçe bahşiş ve İstanbul Gümrük mukataasında 120 akçe maaş ile taltif edildi. Kalaylıkoz Ahmed Paşa sadrazam olunca Naîmâ, Zilhicce 1115/ Nisan 1704'te Anadolu muhasebe kalemine halife olarak atandı. Devlet ricaliyle samimi ilişkiler kuran Naîmâ'nın bazı yetkililer için hazırladığı zayıçeler Kubbealtı vezirlerinden Çorlulu Ali Paşa (ö.1123/1712)'yı rahatsız etti. Kalaylıkoz Ahmed Paşa, 28 Şaban 1116 / 26 Aralık 1704'te sadareten ayrıldıktan bir yıl sonra Naîmâ, Ramazan 1117/Aralık 1705'te Çorlulu Ali Paşa'nın marifetiyle görevinden alındı. 19 Muharrem 1118/3 Mayıs 1706'da Çorlulu Ali Paşa sadrazam olunca da kalebent olarak Hanya'ya sürüldü. Naîmâ, altı ayını orada geçirdi. İstanbul'da kalan eşi Havva Hanım'ın mağduriyetini dile getiren dilekçesine binaen affedilerek Bursa'da ikamete mecbur edildi, ancak bir sene sonra Receb 1119/ Ekim 1707'de İstanbul'a dönebildi. İstanbul'a döndükten sonra 27 Zilkade 1120/7 Şubat 1709'da Nimeti Efendi yerine teşrifatçı başı ve divitdar (vezir özel kalem müdürü) olarak tayin edildi. Damat (Şehit) Ali Paşa (ö.1128/1716) ile geliştirdiği dostluk sayesinde 19 Zilhicce 1123/28 Ocak 1712'de Anadolu muhasebeciliğine atandı. Receb 1125/ Temmuz 1713'te de defter emini, ardından baş muhasebeci oldu. 26 Safer 1127/3 Mart 1715'te rakiplerinin tezviratı sonucu Damat Ali Paşa'nın gözünden düştü, silahtar kâtipliğine

tenzil-i rütbe etti. Kendisine kırgın olan Damad Ali Paşa, 25 Cemaziyevvel 1127/29 Mayıs 1715'te Mora seferine hazırlanırken, Naîmâ'yı, defterleri başka kalemlere verilerek gelersiz bırakılan Anadolu muhasebeciliğine getirdi. 3 Şevval 1127/2 Ekim 1715'te sefer sona erince Mora seraskeri Mustafa Paşa'nın yanında defter emini vekili olarak bıraktı. Şaban 1128/Ağustos 1716'da, Mora yarımadasında yer alan, Osmanlıların Balyabadra, Yunanlıların Patras veya Palyapatra dedikleri müstahkem liman kasabasında vefat etti ve orada bugün yeri belli olmayan bir camiin avlusuna defnedildi. "Naîmâ gitti Firdevs-i na'îme" ibaresiyle ölümüne tarih düşürülmüştür. Kaynaklar, mezar taşında "Baş muhasebe mansıbından mazulen Mora muhasebecisi -ya da mübayaacısı- iken vefat eden" ibaresi bulunduğunu ifade eder (Altınay 1980:207-213; Baysun 1997:9/44, 45; İpşirli 2006:32/316; Sami 1316:4/4593; Bursalı 1975:109). Zekâsı, merakı ve çalışkanlığıyla dikkati çeken Naîmâ'nın, hayatta gerçekçiliği ve yararcılığı ilke edinmesine rağmen eserinde akılcılığı ve tarafsızlığı elden bırakmadığı, sakınmadan bildiği doğruları yazdığı görülmektedir. Kaynakların birçoğu onun erdemli olgun bir kişilik olduğunu söylemekle yetinir (Baysun 1997:9/45; Altınay 1980:213). Tezkire yazarı Salim ise onun nev'i şahsına münhasır garip ve tuhaf bir şair olduğunu, her zaman düşüncelerini dile getirmenin rahat ve kolay bir yolunu bulduğundan kendisine aşırı bir güveni bulunduğunu, edebiyat alanındaki yeteneğine fazlasıyla güvendiğini, tasavvuf ilmi yok olsa yeniden yazabileceği iddiasında olduğunu söyler. Sâlim, hatta meşhur Kaside-i Hamriye'nin kelimelerini büyük ölçüde değiştirmeksizin anlamını değiştirmenin kendisi için sıradan bir iş olduğuna inandığını; kimya (simya), ilm-i dekk (hokkabazlık) ve şa'beze (gözbağcılık) gibi alanlarda birtakım hünerleri olan, ahlaki zafiyetleri bulunan (vâsiü'l-mezheb) bir şair, hafif meşrep (lâübâlî-meşreb) bir adam olduğunu ileri sürer. (İnce 2005:675-676).

Eserleri:

1. *Naîmâ Tarihi*: Naîmâ Tarihi veya Tarih-i Vekâî diye bilinen eserin asıl adı *Ravzatu'l-Huseyn fî-Hulâsati Ahbâri'l-Hâfikeyn* 'dir. Eser, Ebu'l-berekât en-Nesefî (ö.710/1310)'nin fıkıh usulü hakkındaki Menâru'l-envâr adlı kitabını şerh ettiği için Şârihü'l-Menâr diye bilinen Kadı Abdülhalim (bazı kaynaklarda Mehmed) Efendi (ö.1051/1641)'nin oğlu Molla Ahmed (ö.1067/1657)'in hazırladığı müsveddelere dayanır. Naîmâ, mukaddimede, bu müsveddeleri temize çekmesi için kendisine veren Amcazade Hüseyin Paşa'nın adıyla şöhret bulması için eserine *Ravzatu'l-Huseyn* ismini verdiğini ifade eder: "...nâm-ı girâmîleriyle şöhret-şi'âr olmağ için bu kitâb-ı nâmdâra *Ravzatu'l-Huseyn fî-Hulâsati Ahbâri'l-Hâfikeyn* tesmiyesi sezâvâr görüldü" (Naîmâ 1281:l/11). Naîmâ'nın bu eseri, 1000/1592'den 1070/1659 yılına kadarki olayları ihtiva etmekte olup altı cilttir. Olayların anlatımında kronolojik sıra esas alınmıştır. Kişiler ve kurumlar hakkında önemli bilgiler verilir. Eserin hazırlanışında Karaçelebizade, İbrahim Peçuyî, Hüseyin Vecihî, Tevkii Abdurrahman Paşa, Hacı Kalfa (Katip Çelebi) gibi tarihçilerin eserlerinden de yararlanılmıştır. Yazar güçlü tasvir yeteneği, sade dili, nükteli ve imalı ifadeleriyle olayların nedenlerini büyük bir sadakat ve dirayetle dile getirmiştir.

Bazı olayların nedenlerini yıldızların etkisine bağlaması "ilm-i nücûm"a olan ilgisini göstermektedir. Eserin uzunca giriş kısmı, Naîmâ'nın, tarih ilmine bakış açısını açığa vuran önemli bilgileri barındırmaktadır. Kaynakların iddiasına göre Akif Paşa'ya kadar yazılmış tarihlerin en üstünüdür. Yurtiçi ve yurtdışı kütüphanelerinde pek çok yazma nüshası bulunan *Tarih-i Naîmâ*

'nın 1147'den 1281 yılına kadar dört defa basıldı. Eser üzerinde bir yabancı olmak üzere iki doktora çalışması yapılmıştır (

L.V. Thomas, A Study of Naima, New York, 1972; Zeki Arslantürk, Naimâ'ya Göre XVII. Yüzyıl Osmanlı Toplum Yapısı, İstanbul 1997

). Eserin batı dillerine kısmi çevirileri de bulunmaktadır (

Charles Fraser, Annals of Turkish Empire from 1591 of the Christian Era, London 1832

).

2. Resâil-i Siyâsiyye: Bazı kaynaklarda Esad Efendi Kütüphanesi'nde bir yazma mecmuada yer aldığı belirtilen (Babinger 1992:269; Bursalı 1975:3/110) bu risalelerin kaydına rastlanmadı. Ancak Amcazade Hüseyin Paşa'yı övmek amacıyla kaleme aldığı ve Paşa'ya takdim ettiği birinci cildin başına koyduğu Pasarofça antlaşmasını anlatan bir yazısı bulunmaktadır. Yine Edirne olayında büyük yararlıklar gösteren Damad Hasan Paşa (ö.1125/1713)'ya takdim etmek istediği ikinci cildin başına koymayı planladığı, ancak bu düşüncesini gerçekleştiremediğinden müstakil olarak kaleme aldığı Feyzullah vakasını konu alan (*Vâkıa-yı*

Feyzullah

, Milli

Kütüphane Arşivi, m Tarihî Türki, 188) bir makalesi de bulunmaktadır. Bu risale, Naîmâ tarihinin çeşitli yazma ve matbu nüshalarının sonunda yer almaktadır. Bunlardan başka kütüphane kayıtlarında yer alan Naîmâ'ya ait Terceme-i Hâl-i Kara Çelebizâde Abdülazîz Efendi (Millet Kütüphanesi, Reşid Efendi, No:992/2) adlı bir risale de bulunmaktadır. Bunların, kaynaklarda *Resâil-i Siyasiyye*

diye sözü edilen eserler olması muhtemeldir.

Naîmâ, bir tarihçi olması hasebiyle öncelikle iyi bir inşa ustasıdır. Orta nesrin en önemli temsilcilerinden olan Naîmâ, eserinde dönemine göre nispeten sade bir dil kullanmıştır. Eserinin girişinde bir tarihçinin göz ardı etmemesi gereken kuralların beşincisinde dil anlayışını şöyle ortaya koymuştur: "Müşkil 'ibârât ve muğlak ıstılâhâtı terk edip suhûlet ile kırâ'atı mümkün ta'bîrât ihtiyâr eyleye. Kâmûsa muhtaç lugât ve münşiyâne tetâbu'-ı izâfât ve ıstılâhât târîhe yaraşmaz." (Naîmâ 1281:l/7). Nitekim eserinde bu düşüncesini uygulayan yazar; zincirleme tamlamalardan, anlamayı zorlaştıracak kelime ve terimlerden uzak durmuş, maksadını dilbilgisi açısından pürüzsüz ve anlaşılır cümlelerle ortaya koymayı tercih etmiştir. Onun nesir ve tarih yazarlığındaki başarısı tartışma kabul etmez. Şemseddin Sâmî, "İbareti sade ve suretâ kaba görünürse de vakayî'i tasvirdeki meharet ve isabeti hakikaten hayret-efzadır." (Sâmî 1316:6/4594) derken, dili sanatkârane süslerden arî ve sade olmasına rağmen olayları büyük bir ustalıklarla tasvir ettiğine dikkati çeker. Bütün kaynaklarda, onun şiirlerinin bulunduğu ve güçlü bir şair olduğu dile getirilmiştir. Nitekim Sâlim, onun, nazımda da nispeten üstün bir yeteneği olduğunu; kaside, gazel, kıt'a ve müfretlerden oluşan birçok manzum eseri bulunduğunu belirtir.

(İnce 2005:675-676). Safâyî ise, onun etkileyici manzumeleri bulunan zarif bir şair olduğunu söyler (Çapan 2005:624) Samî, onun şiirlerinde kendine özgü bir tavrı ve edası olduğunu ifade eder. (Sâmî 1316:6/4594) Bütün bunlardan, dönemin her aydını gibi Naîmâ'nın da şiire ilgisiz kalmadığı anlaşılmaktadır. Ancak şiirlerini barındıran bir divan ya da bir mecmua olduğuna dair hiçbir kayıt ve bilgi bulunmamaktadır. Onun eserinde yer alan bir kaç manzume ile tarih ilmini öven 17 beyitlik mesnevi, *Salim Tezkiresi*'ndeki bir kıta, Safâyî Tezkiresindeki iki gazelden başka şiiri elde bulunmamaktadır. Bu manzumelere bakıp onun şairliği hakkında bir değerlendirmede bulunmak bilimsel gerçekliği yansıtmamakla birlikte, bu şiirlerdeki anlam ve estetik bu kanaatleri pekiştirir mahiyettedir.

Kaynakça

Altınay, Ahmed Refik (1980). *Âlimler ve Sanatkârlar*. Ankara:207-224.

Babinger, Franz (1992). *Osmanlı Tarih Yazarları ve Eserleri*. (Çev.Coşkun Üçok). Ankara:268-270.

Baysun, M. Cavid (1997). "Naîmâ" *MEB İslam Ansiklopedisi*. C.9. Eskişehir:44-49.

Bursalı, Mehmed Tahir (1975). *Osmanlı Müellifleri*. (Haz.İsmail Özen). İstanbul:109-110.

Çapan, Pervin (2005). *Tezkire-i Safâyî, Nuhbetü'l-âsâr min Fevâidi'l-eş'âr*. Ankara:624-625.

İnce, Adnan (2005). *Tezkiretü'ş-şu'arâ Sâlim Efendi*. Ankara:675-676.

İpşirli, Mehmet (2006). "Naîmâ" *TDV İslam Ansiklopedisi*. C.32. İstanbul:316-318.

Kocatürk, Vasfi Mahir (1970). *Türk Edebiyatı Tarihi*. Ankara: 564-565.

Müstakimzade (2000). *Mecelletü'n-nisâb*. Ankara:Tıpkıbasım:426a.

Naîmâ, Mustafa (1281). *Tarih-i Naîmâ*. İstanbul:6-8,11.

Rif'at, Ahmed (1300). *Lugât-ı Tarihiyye ve Coğrafiyye*. İstanbul:88.

Sâmî, Şemseddin (1316). *Kâmusu'l-A'lâm*. C.6. İstanbul:4593-4594.

Süreyya, Mehmed (1996). *Sicill-i Osmani*. (Haz. Nuri Akbayar). C.4. İstanbul:1225.

Madde Yazım Bilgileri

Yazar: PROF. DR. SÜLEYMAN ÇALDAK

Yayın Tarihi: 01.10.2014

Eserlerinden Örnekler

Fâ'ide

Vakâyi yazan yârân ve havâdis zabt eden ehl-i irfâna birkaç şerâ'it-ı lâzıme ve kavâ'id-i mühimme vardır: Evvelâ; sâdiku'l-kavl olup ekâvil-i bâtıla ve hikâyât-ı zâyife yazmaya. Bir husûsun hakîkatine vâ if değil ise muttali' olanlardan tafahhus edip teyakkun hâsıl ettiği mevâddı yaza. Sâniyen; elsine-i nâsda şuyû' bulan erâcîfe iltifât etmeyip vakâyi'in mâ-hüve'l-vâki'ini bilen ricâlin mu'temed ve mevsûk akvâline rağbet eyleye. Zîrâ nice umûrun keyfiyet-i vukû'u ve sebab-i sudûru erbâbına ma'lûm iken 'ukûl-ı sahîfe ashâbı tasavvurât-ı za'îfelerine mebnî ma'nâlar verip galat ve yâhûd hiç aslı yok sözler işâ'a ederler. Beyne'l-'avâm şuyû' bulmuş bu makûle türrehâtı gerçek zannedip tafakkud eylemeden nakledip yazanlar her asırda çok bulunur. Sâlisen; zabt olunacak umûr havâdis-i kevniyenin ne kısmından ise yalnız nakl ve hikâyeti ile iktifâ etmeyip kıssadan hisse alınacak köşelerde dekâyık-ı nâfi'a derc eyleye. Zîrâ sefer u hazerde ve zihâb u iyâb ve 'azl u nasb ve silm u harb ve dahi sâ'ir bu makûle havâdisi sâde yazmakta çendân fâ'ide yoktur. Belki her zamânın muktezâ-yı hâli ve ricâl-i 'asrın meslek ve me'âl-i ahvâli ve nizâm-ı mülk ü mâlda imâl-i fikr ve meşveretleri ve mâ-hasal netâ'ic-i melhûzât ve rü'yetleri ve a'dâ tarafıyla mu'âtele ve mütârekede muhtâr-ı vakt olan maslahatları ve husûl-ı zafer veyâ luhûk-ı zarara mü'eddî olan esbâb ve illetleri gereği gibi dâne-yı kâr olanlardan istihbâr ettikten sonra ittilâ'ı mertebe-i mahalline göre îrâd eylemek lâzımdır ki ba'de zamân kırâ'at edenler nice fevâ'id-i mücerrebeye muttali' olalar. Bu fevâ'id-den hâli ve sâde târîhlerin

Hamza-nâm

e'den farkı yoktur.

Râbi'an;

mekâdir-i nâsa ârif, hakk-gû ve munsıf olup muta'assıb ve mükâbir ve mütekaşşıf ve mütehâtir olmaya. Memdûhiyete liyâkatı olmayan âşinâlarını himâye veyâ senâ ederse tekzîb olacak mertebe ifrât ile ıtrâ etmeye ve memdûhu'l-me'âsir olan ricâl-i ekâbiri ta'alluk-ı agra za binâ'en zemm ve kadh edip gaddârlık etmeye. Her hâlde nefsü'l-emr ne ise onu beyân kaydında ola.

Hâmisen;

müşkil 'ibârât ve muglak ıstılâhâtı terk edip suhûlet ile kırâ'atı mümkün ta'bîrât ihtiyâr eyleye. Kâmûsa muhtâc lugât ve münşiyâne tetâbu'-ı izâfât ve ıstılâhât târîhe yaraşmaz. Meger murâd izhâr-ı ehliyet ve 'arz-ı belâgat ve fesâhat ola. Havâss için te'lîf olunan Utbî ve Vassâf târîhleri gibi.

Sâdisen;

muttali olduğu latîf-nâmeler ve â'idemend olacak hikâyeler ve sâdede münâsib nazm u nesr ile nâdire mazmûn ve latîfeler tahrîr eyleye.

Sâbi'an; '

ilm-i ahkâma vâkıf ise kırânât ve tahvîl-i sinîn ve kûsûfât ve sâ'ir tevâli'in usûl-i fen üzre ahkâmını zabt edip fevâ'il-i ecrâm-ı ulviyenin ki 'alâ-zu'mihim müdebbirât-ı emr ıtlâk ederler. Kavâbil-i ecsâm-ı süfliyede de zuhûr eden te'sîrâtını ve hey'et-i ictimâ'îye-i devletde mütebeyyin olan hâlâtını tefakkud edip zâhiru'l-eser delâ'ili zımnında derc edebilir ise izhâr-ı ehliyet etmiş olur derler. Nitekim târîhin muharriri ba'zı mahalde ri'âyet etmiştir bu şurûta mümkün mertebe ri'âyet etmek mü'rrihîne lâzım ve mühimdir.

Li-münşî'ihî'l-fakîr

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Fe'ülün

Budur menâ'ül erbâb-ı hünerden

Haber 'ilmiyle yegdür genc-i zerden

Zer ü gevherden alur dîde lezzet

Olur ilm u haber nûr-ı basîret

Kütüb gûyâ nedîm-i bî-sühandır

Habîr-i hâl-i gerdûn-ı kühendir

Zebân-ı hâl ile oldukça gûyâ

İder mahremlere esrârı ifşâ

Tevârîh oldu dehrin tercümânı

Vakâyi' bildirür yokdur zebânı

Gehî bast-ı makâl eyler siyerden

Söz açar gazve-i Hayrû'l-beşer'den

Haber virür gehî nâm-âverândan

Hikâyât-ı selâtîn-i cihândan

Gehî îzâh-ı sırr-ı devlet eyler

NAİMÂ, Mustafâ Naîmâ Efendi

PROF. DR. SÜLEYMAN ÇALDAK tarafından yazıldı.
Cuma, 07 Ağustos 2020 12:55 -

Beyân-ı hâl-i mülk ü millet eyler

Nev ü köhne havâdis evvel ü âhir

Olur târîhden ma'lûm u zâhir

Tevârîh oldığıçün fenn-i 'âlî

Ana ragbet ider tab'-ı e'âlî

Bu fennin sâhibi kâmil-nazardır

Bu fenden gâfil olan bî-haberdir

Vakâyi' yazmasa ehl-i ma'ârif

Kim olurdı selef hâline vâkîf

Gelen ihvân için sâbık ekâbir

Müheyyâ itdiler helvâ-yı hâzır

İdüp ahlâfa şefkat ehl-i hikmet

Eser vaz'ında çekdiler zahmet

Budur lâyük ki erbâb-ı mekârim

Ola vaz'-ı eser semtine 'âzim

Bulup bir münşi'-i azbu'l-beyânı

Nigâh-ı lûtfa mazhar ide anı

İbârât-ı belîga ola kâdir

Vakâyi' zabt ide yaza me'âsir

Olur celb-i du'âya bir vesîle

Eser bâ'is olur zikr-i cemîle (Naîmâ 1281:l/6-8)

Mef'ûlû Mefâ'ilû Mefâ'ilû Fe'ûlûn

NAİMÂ, Mustafâ Naîmâ Efendi

PROF. DR. SÜLEYMAN ÇALDAK tarafından yazıldı.
Cuma, 07 Ağustos 2020 12:55 -

Her kimde ki sûz-ı şeb ü âh-ı seher olmaz

Da'vât-ı recâsına havâss-ı eser olmaz

Hâsid ayağa çalsa da kâlâ-yı kemâlim

Ser-mâye-i irfânıma aslâ zarar olmaz

Nazmımdan alır her kişi bir hisse Na'îmâ

Hâl ehline böyle ni'am-ı müddehar olmaz (Çapan 2005:625)

Na'îmâ sırr-ı ışkî sûziş-i pervaneden gör kim

Ne hicr-i yârdan aglar ne sûz-ı nârdan söyler (Bursalı 1975:110)

Müfte'ilün Fâ'ilün Müfte'ilün Fâ'ilün

Aşkımı efzûn eden hat mı ya ol rû mudur

Zîb-i çemenzâr-ı ân lâle mi şeb-bû mudur (İnce 2005:676; Çapan 2005:625)

Âşık-ı bîdâdına söyleye ey şâh-ı hüsn

Çeşmini ser-mest eden nâz mı uyhu mudur

Turreleri müşgâsâ gamzesi merdüm-rübâ

Bilsen o vahşî-sıfat şîr mi âhû mudur

Şîr değil ey Na'îm eylediğin sihirdir

Yoksa bu destindeki hâme mi câdû mudur (Çapan 2005:625)

Safâ-yı kalbile sa'yim bu ey düstûr-ı sâhib-nâm

Müretteb âstânın eyleyem takbîl ü istîlâm

Harîm-i Ka'be-i kûyun tavâfa eyledim niyyet

Misâl-ı hâcî uryânım inâyet eyle bir ihrâm (Sâmî 1316:6/4594)